

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
Том III

КИЇВ – 2020

УДК 327+341.238+339.9 [081]

Рекомендовано до друку
Вченою радою Факультету міжнародних відносин НАУ
(протокол № 3 від 22.04.2020)

Науковий редактор – Волошин Ю.О., доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, декан факультету міжнародних відносин НАУ.

Рецензенти:

Філіпп Флурі (Philipp Fluri), PhD, Женевський центр політики безпеки, запрошений професор Школи дипломатії та міжнародних відносин Університет Сетон Холл.

Войцех Велскоп (Wojceh Welskop), доктор габілітований Республіки Польща, професор, ректор Вищої школи бізнесу і наук про здоров'я (м. Лодзь, Республіка Польща).

Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і практики: матеріали міжнародної науково-практичної конференції / Факультет міжнародних відносин Національний авіаційний університет; за загальною редакцією Ю. О. Волошина – Київ: Національний авіаційний університет, 2020. - 186 с.

У виданні представлено матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії та практики», згруповані відповідно до напрямів розгортання дискусії: Україна й Європа: цінності та стандарти; гуманітарні виклики і міжнародне право; міжнародна інформація: вимір інформаційної безпеки; міжнародні економічні відносини: аспект безпеки; роль ЗМІ і цифрової культури у політичних процесах; мовленнєві процеси у сучасному політичному дискурсі; роль глобальних процесів у формуванні рекламних та піар-комунікацій; інформаційно-комунікаційні технології у міжнародних відносинах та ін. Роботи опубліковані в авторській редакції.

УДК 327+341.238+339.9 [081]

© Національний авіаційний університет

ЗМІСТ

5. Роль ЗМІ	6
<i>Андрєєва Т.М.</i> Вихід за межі системності: інновації у графічному оформленні мережевої комунікації (на матеріалі ФБ-коментарів).....	7
<i>Букіна Н.В.</i> Новації в українських телевізійних ток-шоу як результат перебігу політичних процесів.....	16
<i>Васильченко В.М.</i> Назви найвищих законодавчих органів: від етимології до номінації	23
<i>Кевлюк І.В.</i> Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі – вимога міжнародних стандартів.....	27
<i>Кравченко Є.Г.</i> Літературна норма як взірцевий варіант мовленнєвої комунікації.....	35
<i>Кулинич О.І.</i> Пост-права як інформаційний феномен епохи постмодерну	45
<i>Ліченко А.Д.</i> Функціональні характеристики журналістики даних у висвітленні політичних процесів сучасності	55
<i>Маєвська М.М.</i> Персуазивні модули як фундамент подолання «шумів» у копірайтингу	59
<i>Назаренко Г.І.</i> Стельові особливості висвітлення сучасних українських політичних процесів провідними інформаційними корпораціями світу.....	65
<i>Фінклер Ю.Е.</i> Українські медії в міжнародних журналістських структурах: проблеми комунікаційного відчуження.....	66
<i>Шульгіна В.</i> Текст як комплекс різнотипної мовної інформації.....	74
6. PR	85
<i>Іващук А.А.</i> Реклама на соціальну тематику як світовий тренд брендів.....	86
<i>Кравченко В.І.</i> Аміністративно-територіальний поділ України: ретроспектива та сучасність.....	95
<i>Кравченко В.І.</i> Історичні аспекти становлення парламентаризму в Україні	97
<i>Куцан О.І.</i> Концептуальні засади дослідження фешн-брендингу.....	107

6. Myslyva-Bun'ko I. Юкстапозиція як один із найпоширеніших способів творення слів у сучасній пресі // Українське мовознавство. – К. : [б. в.], 2011. – Вип. 14 / 1. – С. 191–196.

7. Рыжова А. С. Особенности интернет-коммуникации : речевые стратегии пользователей / А. С. Рыжова // Слово. Предложение. Текст : анализ языковой культуры : сборник научных трудов. – Краснодар, 2012. – С. 109–112.

8. ПОЧЕМУ НЕЛЬЗЯ ИСПОЛЬЗОВАТЬ КАПСЛОК или правила оформления сообщения на Учи.kz. – URL: <https://www.uchi.kz/blog/pochemu-nelzya-ispolzovat-kapslok-ili-pravila-oformleniya-soobshcheniya-na-uchikz>

9. Тищенко О. Мова інтернет-спілкування: стиль, норма, освіта. – Режим доступу <https://dyvoslovo.com.ua/wp-content/uploads/2016/03/10-1211.pdf>

10. Фіялка С. Інтернет-коментарі в системі масової комунікації / С. Фіялка // Вісник Книжкової палати. – 2015. – № 9. – С. 47–48.

11. Шилінська І. Лінгвостилістичні аспекти Інтернет-комунікації / І. Шилінська // Мандрівець. – 2014. – № 5. – С. 67–69.

УДК 32 (477) : 654. 197 : 070 (045)

Н.В. Букіна
кандидат філологічних наук
(кафедра журналістики ФМВ НАУ, м. Київ)
ORCID 0000-0002-5993-6562

НОВАЦІЇ В УКРАЇНСЬКИХ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ ТОК-ШОУ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ПЕРЕБІГУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Новації в українських телевізійних ток-шоу
як результат перебігу політичних процесів

Анотація. У статті аналізується проблема новацій в українських телевізійних політичних шоу, які із процесами

загострення суспільно-економічної ситуації в країні стали надзвичайно популярними. Акценти ставляться на тому, що в телевізійних ток-шоу беруть участь представники різних соціальних груп. В статті розглянуто суто технічні моменти організації ток-шоу. Відповідно до телевізійних програм у форматі ток-шоу проаналізовано канони професійної журналістської етики. Досліджено варіанти зовнішнього впливу на діяльність вітчизняних журналістів: фінансування українськими олігархами, які перебувають за кордоном, прямі включення спеціальних кореспондентів. Розглянуто фінансові чинники, що впливають на формування стилістики телевізійних ток-шоу.

Ключові слова: ток-шоу, політика, громадська думка, ведучий, аудиторія, журналістська етика.

Актуальність теми. Політичні змагання завжди були потужним стимулом розвитку засобів масової інформації. В Україні цей процес особливо посилюється в результаті останніх президентських і парламентських перегонів. Ситуація драматизується у зв'язку з загрозою прийняття низки законів про ЗМІ та дезінформацію. Закони активно лобіюються представниками нинішнього уряду, деякими народними депутатами з правлячої більшості. Їм протистоїть більшість журналістських колективів. Із застереженнями виступає Спілка журналістів України.

Сучасні суспільно-політичні, професійні, корпоративні конфлікти в країні відображаються в популярних телевізійних ток-шоу. Раніше ці досить витратні програми були пріоритетами провідних каналів на кшталт «Інтер», «Україна», «1+1» та ін., але за останні роки ситуація кардинально змінилася.

Наразі телевізійні канали NEWSONE, «112», «НАШ», «Прямий», ZIK та ряд інших, у тому числі, обласні канали, запрошують на політичні ток-шоу відомих громадських і політичних діячів, блогерів, представників громадськості. Подібну ініціативу можна було б вітати, але існують певні застороги і небезпеки.

Методологію питання розробили вітчизняні і зарубіжні

вчені: В.Різун Е.Канетті, М. Кастельс та ін. [3; 4; 5].

Мета дослідження: виявити інновації в українських політичних ток-шоу, з'ясувати ефективність впливу програм популярних телевізійних каналів на громадську свідомість.

Об'єкт дослідження: телевізійний простір України в діапазоні політичних програм.

Предмет дослідження: телевізійні політичні ток-шоу.

Методи дослідження: історико-порівняльний, структурно-функціональний, метод моніторингу.

Наукова новизна: виявлено, що пошуки нових телевізійних жанрів і стилів подачі матеріалу супроводжує гостра конкуренція між каналами, що стимулює редакційні колективи підвищувати інтелектуальний і емоційний рівень передач. Це є безперечним свідченням інноваційних процесів у журналістській творчості.

На відміну від традицій західноєвропейської журналістики, сучасні засоби масової інформації України практично відкрито захищають інтереси своїх власників, які, в свою чергу, представлені відповідними лідерами та фракціями в ВР. Протидія правлячої еліти реальній чи сумнівній критиці й пропаганді унеможливується насамперед через відсутність єдності і визначеності позицій. Другим фактором, що заважає представникам правлячої еліти вести активну контрпропаганду є недостатній культурний рівень та відсутність досвіду, в тому числі, виступів у ЗМІ. Методологія цього питання описана в роботах українських вчених Л.Городенко, В.Іванова [1;2].

Протягом кількох останніх років політичні новостійні канали NEWSONE, "112", "НАШ", "Прямий", ZIK, активно впроваджуючи у редакційну діяльність ряд інновацій, досягли високого рівня професійної майстерності. Зокрема, йдеться про розповсюдження практики публічних обговорень, що за емоційністю і масовістю давно перетворилися на політичні ток-шоу. Це — «Український формат», «Територія свободи», «Протистояння», «Епіцентр» та ін..

Спільною рисою телевізійних політичних ток-шоу є велика кількість учасників-глядачів, від п'яти до десяти запрошених гостей і кілька ведучих. Хоча, нині, у зв'язку з заходами

санітарно-гігієнічного характеру, пов'язаними з пандемією, глядачів, які раніше активно реагували на хід передачі, на ток-шоу не запрошують. Проте, як і раніше, ведучі та гості можуть міняти одне одного впродовж передачі.

Політичні шоу тривають по п'ять-шість годин. Інколи телевізійне політичне ток-шоу триває цілодобово. Все це, безумовно, свідчить про популярність подібних телепередач серед населення України.

Основний жанр, що використовується ведучими під час програми — інтерв'ю чи бліц-інтерв'ю. Останнім часом широко застосовуються елементи імprovізованого соціологічного опитування. «Рядком, що біжить» глядачам ставиться декілька питань, а в кінці передачі оголошуються результати відповідей. Також новацією стало включення в програму виступів групи журналістів-експертів, які висловлюють свою думку, коментуючи репліки політиків і державних діячів. Окремо слід виділити феномен «вільного мікрофону». Несподівано до окремого мікрофону з групи глядачів може вийти журналіст або заздалегідь запрошений гість і поставити запитання, вміло спровокувавши конфлікт чи спрямувавши дискусію в потрібне русло. Оскільки політичні ток-шоу зайняли практично весь ефірний простір, особливо у вихідні та святкові дні, слід констатувати, що вони користуються популярністю серед глядацького загалу. Виокремилася група журналістів, яких спеціально запрошують на ток-шоу.

Так само природньо виділилися офіційні і неофіційні партійні спікери, котрі представляють на телебаченні інтереси політичних і фінансових угруповань. Особливого значення в цих умовах набуває практика підготовки й перепідготовки спеціальних риторів для політичних ток-шоу і політичних виступів.

Авторка дослідження провела особисте опитування серед ведучих політичних програм. Не претендуючи на повну об'єктивність, констатую той факт, що власне журналістів серед них небагато. Домінують фахівці з міжнародних відносин, романо-германські філологи, є кілька випускників театральних університетів. Втім, це не стільки свідчення непрофесіоналізму

вітчизняних журналістів, скільки наочний доказ того, що самі ток-шоу потребують фахівців різноманітних спеціальностей. Спеціалістів із власним оригінальним асоціативним мисленням, певною манерою поведінки, культурно-історичним рівнем знань. Проте, на прямих ефірах не вистачає саме професійних журналістів.

Телевізійне ток-шоу має свою яскраво визначену технологію проведення програми. Для того, щоб динамізувати передачу, тему обговорення бажано міняти в середньому раз на 20-25 хвилин. За світовим досвідом організації подібних програм за дотриманням регламенту і стилістики передачі стежать спеціальні редактори, які працюють в окремо виділених приміщеннях і передають інформацію через мініатюрні мікрофони, закріплені над вухом ведучого. Це дозволяє не тільки дотримуватися заздалегідь запланованих дій, а й оперативно реагувати на зміну ситуації в студії, країні та світі.

На вищевказаних прикладах досить виразно видно, що телевізійне політичне шоу — колективна творчість, в якій яскраво проявлені індивідуальності. Природньо, що в подібних умовах виникає проблема суто професійної етики. Про це йдеться, зокрема, в книзі відомого українського дослідника електронних ЗМК С. Даниленка [2]. Науковець зазначає, що з розвитком електронних ЗМК досить швидко будуть виникати досі невідомі специфічні проблеми.

Технічні, етичні питання, негаразди в самому колективі телеканалу потребують не лише вирішення, але й прискіпливого аналізу на науковому рівні. Рекомендації вчених дозволять оптимізувати ці явища, й зокрема телевізійні політичні ток-шоу.

Надзвичайно важливо враховувати також мовлення, грамотність ведучих програм, привчати їх до високої культури висловлювань і формування думок, запитань до респондентів тощо. Методологію подібного підходу розробив вітчизняний науковець В.Різун [5]. Колективна монографія «Лінгвістика впливу...» наголошує на необхідності активного навчання журналістів та ведучих високої мовної культури. Загальновідомий зв'язок між мовою і мисленням буквально наочно реалізується

в телевізійній програмі в прямому ефірі. Якщо ведучий чи ведуча невміло формулюють своє запитання, виникає загроза неправильного його тлумачення респондентом. Відповідно, відповідь теж буде неповною або незрозумілою. В свою чергу, це погано впливає на аудиторію, яку треба не тільки інформувати, але і виховувати, привчаючи її до мовної культури.

Політичні телевізійні ток-шоу мають свою специфіку не тільки через організацію творчого процесу, що зводиться до виходу програми в ефір. Кожне політичне ток-шоу має свою особливу аудиторію, групу постійних глядачів, які уподобали саме цей телепроект.

Запитання глядачів, що звучать в прямому ефірі каналів NEWSONE, “112”, “НАШ”, “Прямий”, ZIK, свідчать про високий рівень культури та громадянської відповідальності глядачів політичних ток-шоу.

Про взаємодію і неоднозначні стосунки народу і влади багато писав відомий зарубіжний дослідник Е.Канетті [3]. Частина його висновків щодо конфліктних ситуацій, що виникають в результаті перебігу цивілізаційних процесів, можна екстраполювати на діяльність вітчизняних політичних ток-шоу. Цілком очевидно, що кожне політичне ток-шоу сприяє виявленню «больових» точок в суспільстві. Насамперед, через тематику певної програми. За своєю сутністю оперативна тематика має бути присвячена лише одній або кільком актуальним проблемам, що хвилюють глядачів в даний конкретний момент. Як правило, це питання економіки, національного суверенітету, діяльності уряду та парламенту. А також екологія і проблеми розвитку сільського господарства.

Аналіз тематики політичних ток-шоу, проведений авторкою протягом 2019 року показав, що спрямованість передач варіювалася в залежності від політичної та економічної ситуації в країні. Немає парадоксу в тому, що теми передач також дуже залежні від пори року. Наприклад, взимку на українських політичних ток-шоу обговорювали здебільшого економіку, влітку — політичні перипетії. Завжди дуже багато говорять про стосунки між Україною, США і РФ.

Не лише ведучі, але і глядачі, які телефонують у студію,

професійно орієнтуються в проблемах, представлених для обговорення на політичних ток-шоу. Проте, поставити лапідарне та зрозуміле питання респондентам часто заважає відсутність саме мовної культури, про що також згадував у колективній монографії В.Різун [5].

Однак, якщо ведучі та журналісти програм можуть підвищити загальний рівень мовного спілкування через спеціальні курси, індивідуальне навчання, то респонденти-глядачі, які телефонують у студію, такого зробити, із зрозумілих причин, не можуть. Залишається сприймати сьогоденну реальність як дану.

Про популярність телевізійних політичних ток-шоу свідчить також те, що переважна більшість з них іде з повтором. Як правило, це відбувається вночі або наступного дня, в залежності від графіка самої телестудії. Повторні трансляції дозволяють глядачу не лише подивитися пропущену улюблену програму, але й, при бажанні, виокремити цікаві моменти, на які потенційний глядач звернув увагу, коли дивився телевізійне ток-шоу в прямому ефірі. Також важливо, що політичні ток-шоу неодмінно присутні на YouTube та в соціальних мережах. Наприклад, в популярній соціальній мережі Facebook у кожної телестудії є своя сторінка, де оперативно розміщується запис популярного політичного ток-шоу.

Українські телевізійні журналісти, зайняті випуском політичних ток-шоу, часом експериментують, вдаючись до оригінальних рішень поставлених перед ними завдань. Так, зокрема, канал NEWSONE в межах політичного ток-шоу, спробував зацікавити потенційного глядача вирішенням соціальних проблем. Серед них виховання дітей, боротьба з алкоголізмом, можливість визнання проституції легальною професією. Зрозуміло, що ведучі закликали учасників вирішувати питання саме в ракурсі економічних та політичних проблем. Судячи з того, що програми кілька разів повторювалися в «прайм таймі» на новорічні свята, вони мали успіх у глядацької аудиторії.

Наведений приклад свідчить про те, що українські політичні ток-шоу в майбутньому можуть значно розширити діапазон творчого пошуку. Критерієм виступає глядач. А завдання журналістів полягає в тому, щоб сформулювати запити і уподобання респондентів.

Висновки: в науковому дослідженні виокремлено основні тенденції розвитку українських телевізійних політичних програм у рамках політичних ток-шоу. З'ясовано, що подальшої наукової розробки потребує питання ефективності впливу подібних політичних ток-шоу на громадянську свідомість глядачів.

Відкритим залишається питання про ступінь довіри до висловлювань як політиків, так і журналістів. Дискутивність і відвертість телевізійних програм дає можливість говорити про демократичний характер розвитку вітчизняних ЗМК і політичних ток-шоу як важливого елементу цієї складної системи.

Список використаних джерел та літератури:

1. Городенко Л. Теорія мережевої комунікації Монографія / К.: Академія Української Преси. Центр Вільної преси, 2012. — 387 с.
2. Даниленко С. Тенденції розвитку електронних ЗМІ / С.Даниленко // Нові медіа — К.: СПД Рудницька А. 2009. С.38-41.
3. Канетті Е. Маса і влада / Е.Канетті. — К.: Видавничий дім «альтернатива», 2001, — 416 с.
4. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М.Кастельс. — М.: ГУ ВШЭ, 2000. — 308 с.
5. Різун В. Лінгвістика впливу: Монографія / В.Різун, Н.Непийвода, В.Корнєєв. — К.: Видавничо-поліграфічний центр Київський університет», 2005. — 148 с.

УДК 811.161.2'282.2

В. М. Васильченко, кандидат філологічних наук
(НАУ, м. Київ)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7470-2879>

НАЗВИ НАЙВИЩИХ ЗАКОНОДАВЧИХ ОРГАНІВ: ВІД ЕТИМОЛОГІЇ ДО НОМІНАЦІЇ

Проблематика йменування об'єктів довколишнього світу ніколи не зникала з поля зору науковців. Особливої ваги вона набирає нині – в епоху динамічного розвитку сучасного світу. Теорія номінації належить до наукових дисциплін, які